

Szarvas és Vidéke

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ELŐFIZETÉSI DÍJAK :
Helyben egy negyedévre . . . 1.20 P.
Vidéken egy negyedévre . . . 1.70 P.
PÉLDÁNYONKÉNT 10 FILLÉR.

Szerkesztésért és kiadásért felel :
MÜLLER KÁROLY

Főszerkesztő :
Dr SIMA ISTVÁN

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL :
1. ker. Deák F.-u. 13. Telefon : 109.
Postatakarékpénztári csekkzámba : 52.606.

TESSEDIK SÁMUEL SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVÉBEN

MÁRCIUS IDUSA

Nincs nemzet, melynek gondolatban, színben és szívben gazdagabb, következményeiben és kihatásaiban jelentősebb ünnepe volna, mint nekünk, magyaroknak a március 15-ike. Nemcsak a legendás 48-as idők történései, az akkor elsősorban testet öltött gondolatok, ideálok, eszmék emléke teszi azt azzá, hanem legfőképpen az a tény, hogy ez az évenként visszatérő gondolatársítás egy évszázad óta csaknem, percekig nem szűnt meg alkotó, építő akarattá lenni minden magyarok lelkében.

Pedig a 48-as márciusra emlékezés megtépzott reményeket, halált, vértanúságot, bitót és tengernyi szenvedést idéz fel. Napokat : testté formálódott eszmékben, megvalósulni látott álmokban, a szent magyar szabadság jelenvalóságának érzetében és hitében eltöltött heteket, hónapokat : dicsőséges harcokban, majd lehangoló, csökkenő erőben vívott tusákban ; s hosszú - hosszú esztendőket : gúzsbakötöttségben, további, még fokozottabb elnyomatásban, de soha meg nem ingott magabizó hitben a végső feltámadást illetően. S éppen e hitben megerősödésre, ebben a fogcsikorgató elszármásban élt életre nevelésben van Március Idusának óriási jelentősége.

Ha a mai napok eseményeit összehasonlítjuk az akkori történésekkel, csodálatos hasonlóságot, érdekes összefüggéseket figyelhetünk meg. A márciusi ifjakat akkor is az egész világot megremegtető forradalmi láz, a régi, avult eszmék és világtól való ösztönös undorodás, s valami új, jobb után való őszinte vágyakozás hevítette és tüzelte. Lehet, hogy akkor személyhez kötöttebb, s éppen ezért brutálisabb, nyílabb volt a szabadság lábaltiprása, az egyenlőség semmibevevése, a testvériség iránti közöny, ma talán személytelenebb, rejtettebb, de végeredményében mélyebb, konokabb, lelket ölőbb azért, mert a kiváltságosoknak hitték köre szűkebb térére, fajtánk, nemzetünk és ideológiánktól messze, távol- esőkre korlátozódott. De a forradalmi láz most is világokat felöllel, a megindult harc talán még kíméletlenebb, sok-sok vér, haláladót, mártírt követelt, de kilátásaiban reményteljesebb, bizodalmasabb. Igéretesebb, mert tiszta szándék, krisztusi hit, keresztényi elszármás, s az Úr oltára építésének vágya áll a tagadás örökké

romboló szellemével szemben. Március Idusához mai ismételt visszatérésünk, úgy érez-

zük, fokozottabb erőt kölcsönöz mindannyiunknak a megkezdett út befejezéséhez, türelmet a szenvedések elviseléséhez, töretlen hitet a bolderabb jövődöben, biztató íg-

retét : az áldozatos mártíromság és kötelességteljesítés után elkövetkező békesség, a szabadság, egyenlőség és testvériség szent jelszavainak jegyében élt új magyar életnek.

A szarvasi MÉP nagyválasztmánya hódoló táviratban üdvözölte vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes

A Magyar Élet Pártjának szarvasi csoportja március hó 8-án, vasárnap délután 4 óraker népes nagyválasztmányi ülést tartott a Polgári Körben. Az ülés a Magyar Hiszekegy elmondásával kezdődött. Dr. Medvegy György elnöki megnyitója után Selmeczy Géza kerületi elnök talpraesett beszédben ismertette a MÉP célkitűzéseit, s eddig elért eredményeit, sikereit, majd keresetlen szavakkal köszöntötte dr. vitéz Zerinváry Szilárdot, kerületünk országgyűlési képviselőjét névünnepe alkalmával. A jelenlévők lelkesen ünnepelték a közszeretben álló, népszerű képviselőt, aki megköszönve a jókívánásokat, nagy beszédben ismertette hazánk bel- és külpolitikai helyzetét. Az ülés ezután dr. Medvegy György elnök indttványára, a helyi MÉP szervezet üdvözlő táviratot kül-

dött vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettesnek, majd megejtették a tisztújítást. A megválasztottak névsorát helyszűke miatt jövőheti lapszámunkban hozzuk. Molnár György a Zerinváry szociális-alap 1941. évi zárószámadását terjesztette elő és ismertette. Kovács Pál titkár felszólalása után vitéz Tepliczky János kigazdalköri elnök beszélt a gazdák és kisembereket, kisháztartásokat felette érdeklő korpahiányról, háziszappanfőzésről a jelenvoltak zajos testésznyilvánítása közben kérvén Zerinváry képviselő sürgős, személyes közbenjárását ez ügyben. Hasonló tárgykörben mozgott Dauda Mihály községi bíró beszéde is, főként azonban a hasaskocák korpaelátását sürgette. Tóth György, a Bércsép-lők Országos Szövetségének elnöke, általános munkás-kér-

désekkel, az ideai cséplési munkálatok zavartalanságának biztosításáról, s a bevonultak családtagjainak soronkivüli segélyezésével, házhely-akcióval foglalkozott, míg Korim Kálmán gimnáziumi vallastanár a lelkek megbékéléséről beszélt. Dr. Dörnyei József indttványára a nagyválasztmány a bevonultak érdekeinek minél hathatósabb védelme céljából jóléti-bizottság választását határozta el, amely minden szombat délután ügyeletes szolgálatot fog tartani a Polgári Körben. Befejezésül Gaál János beszélt. Dr. vitéz Zerinváry Szilárd valamennyi felszólalásra kimerítő, megnyugtató választ adott, s ezután az ülés dr. Medvegy György elnöki zárószavaival és a Himnusz elénekelésével ért véget.

A legközelebbi MÉP nagyválasztmányi ülés a Kigazda Körben lesz.

Tessedik Sámuel-émlékünnepély a SzÖSz-ben

A Szarvasi Öregdiákok Szövetsége március hó 7-én, szombaton Budapesten, az „Alkotmány-vendéglő” különtermében kitünően sikerült Tessedik-émlékünnepélyt rendezett a tagok és vendégek nagy érdeklődése mellett. Az emlékbeszédet Czettler Jenő m. kir. titkos tanácsos, egyetemi tanár mondotta. Az országos érdeklődés középpontjában állott ünnepélyről, s az ott elhangzott emlékbeszédéről a „Pesti Hírlap” lapársunk március 10-iki számában a következő cikkben számolt be :

A Szarvasi Öregdiákok Szövetsége ünnepséget rendezett a XVIII. század egyik legkiválóbb úttörő szellemének, Szarvas egykori lutheránus lelkipásztorának, Tessedik Sámuelnek emlékezetére. Az ünnepi beszédet Czettler Jenő, a kiváló agrárpolitikus-tudós és gazdaságtörténész mondotta. A lelkes tudós pap emléket Magyarországon többek között az akácia örzi. Ő ültette el 1768-ban városa határában az első akáciát es haláladót, 1820-ban már egész erdő volt belőle. Ez az Amerikából átlántált fa valami nagyon díszesnek nem mondható, de rendkívül hasznos — a növényvilág proletárja. Az elmúlt száz esztendő folya-

mán a Dunántúl, de főleg az Alföld arculatát valósággal megváltoztatta.

A lutheránus pap egész életét Magyarország felvirágoztatásának és népe erkölcsi és anyagi fölemelésének szentelte. Ő maga is lelkésznek a fia volt és hősiessé elszármással végezte tanulmányait, állandóan a szegénységgel küzdve járta be Németország akkori híres egyetemait, az erlangeni, lipcsei és hallei egyetemeket. Németországban szívta magába a német felvilágosodás eszméit. Hazatérve, Szarvason vállalt először segédlelkésziséget, majd rendes lelkésszé állást. Itt kezdte meg nagy reformmunkáját, ebben az akkor szegény, elmaradott községben, tudatlan, babonás parasztok között. „A parasztember Magyarországon” című könyve, melyet később gróf Széchenyi Ferenc fordított le magyarra, szinte megdöbbenő képet rajzol arról, milyen volt hazánkban ez időben a paraszt-ság helyzete.

Tessedik nevelő, tanító egy személyben, kora felvilágosodási iskolájának leglelkesebb

híve. Az elmaradt tiszántúli községben mezőgazdasági és ipari iskolát nyitott és már az első évtizedben ragyogó eredményeket ért el. Közben írt és prédikált. A különböző külföldi folyóiratokban 120 kisebb-nagyobb tanulmánya jelent meg, azonkivül vagy másfélezer az értekezésszámba menő prédikációja. Ő kezdte meg Magyarországon először a selyemtenyésztést, a takarmánynövénytermesztést és az angol találmányú mélyszántást. Ő volt az első, aki a falusi iskolában bevezette az egészségtan tanítását. Iskolája igen szép sikereket ért el, híre és neve bejárta az országot. Összeköttetésbe lépett vele gróf Festetics György, a keszthelyi Georgikon alapítója és felszólította, hogy készítse el a későbbi gazdasági akadémia terveit. Elmehtett volna Keszthelyre, ahol Festetics reá bízta volna a gazdasági akadémia igazgatását, de ő Szarvason maradt. Pedig ebben az időben már üldözték, gyalázták, szidták és egész működését kifogásolták, elsősorban saját lelkészársai. Azok az eszmék,

Ára 10 fillér

amelyeket Tessedik hirdetett, igen koraiak voltak. Magyarországon nem értették meg, mit jelent a nép gyakorlati és erkölcsi nevelése. A rendi Magyarországon hirdetett olyan tanokat, melyek a rendiség szellemével homlokegyenest elletében állottak. Iskoláját mintagazdasággal egészítette ki, amelyhez a földet a Harruckern örökösöktől kapta. Itt kezdte meg a szikjavítást (ami szintén az ő eszméje) és a jobb gyümölcsfajták termesztését.

Tessedik Sámuel kora nem értette meg. Emberbaráti törekvései és tanításai, hogy a

népet föl kell emelni a földhözragadt szegénységből bizonyos jómódba, kortársai nagy részénél süket fülekre találtak. De az bizonyos, hogy ő ismerte fel elsőnek a magyar föld minden kérdését és nem túlozunk, ha azt mondjuk, hogy kortársával, Berzeviczy Gergellyel, Smith Ádám magyar tanítványával együtt a nagy Széchenyi előfutárja. A talajjavítás, a racionális növénytermesztés, árvízlecsapolás, erdősítés, csatornázás kérdését mind a szarvasi prédikátor vetette föl — túlkorán: az akkori rendi Magyarország nem értette meg.

Migend Dezső előadása Szarvason

Migend Dezső, a csabai Körösvidék című lapotársunk kitűnő főszerkesztője, kinek a szovjet-orosz viszonyokról írt színes és megrázó cikkei sorozatosan közöljük, pénteken (13-án), tehát ma este 8 órai kezdettel személyesen is megjelenik a r. kat. egyház Szent István Otthonban

tartandó böjti estjén, ahol élményeiről, tapasztalatairól minden bizonnyal érdekes és értékes előadást fog tartani. Az egyház vezetősége minden érdeklődőt szívesen lát ezen a nem min-napi előadáson. Az estet az ifjúsági „Pacsirta-kórus” műsor-számai tarkítják majd.

Március hó 15 megünneplése

Községünk hazafias polgársága, hagyományaihoz híven, ezidén is lelkesedéssel, hazafiúi tüzzel készül a márciusi nagy napok emlékének megünneplésére. Az iskolák, egyesületek, körök mindegyike ünnepek, bankettek sorozatával áldoz a 48-as idők emlékezetének. A tudomásunkra jutott ünnepek idejét és műsorát az alábbiakban közöljük:

A főünnepség a Levente Egyesület rendezésében lesz, karöltve az összes iskolák, társadalmi egyesületek és testületekkel, vasárnap délelőtt 11 órakor a Hősök-szobra előtt a következő műsorral: 1. Hiszek-e gy. Éneklő a Dalkar. 2. Petőfi: „Nemzeti dal.” Szavalja: Koszti György gimn. VIII. o. tanuló. 3. Halmos László: „Őszi harmat után”, „Hajdútánc”, Kapi-Králik Jenő: „Légy bátor”. Éneklő a Tanítónőképző énekkara. 4. Vitéz Somogyváry: „Kassa éneke.” Szavalja: Mihálik Ilona ker. szaktanf. II. évf. 5. Ünnepi beszéd. Tartja: Korim Kálmán gimn. vallástanár. 6. Orosz I.—Kiss I.: „Márciusi szél.” Éneklő a Szarvasi Dalkar. 7. Kántor Mihály: „Hősök szobra előtt.” Szavalja: Rátz Pál gazd. tanint. III. é. n. 8. Ádám Jenő: „Elin-dultam szép hazámból”, Száza-dos úr sej, haj” Népdalkanonra. Éneklő a gimn. énekkara. 9. Móra László—Rohoska Géza: „Petőfi.” Éneklő a Szarvasi Dalkar. 10. Himnusz (közének). Játssza a levente-zenekar. 11. A kivonult csapatok díszmenete a hősi emlékmű előtt. — 12 óra 15 perckor közvetítése a budapesti országos ifjúsági ünneplésnek leventék részére a Nyári Színkörben. — Leventék esküdtétel az országos levente zászlóra. — Kéri a vezetőség a testületeket, hogy lehetőleg zászlóikkal vonuljanak ki.

A gimnázium, gazdasági tanintézet és a tanítónőképző külön ünnepélyt nem rendez, hanem a fenti ünnepség keretén belül ünnepel.

A polgári leányiskola és a női kereskedelmi szaktanfolyam március 15-iki ünnepélyét a következő műsorral tartja: 1. Himnusz. 2. Petőfi „Nemzeti dal” című költeményét szavalja: Szathmáry V. III. o. t. 3. Bárdos „Kossuth toborzóját” éneklő a nagykar. 4. Ünnepi beszéd, tartja: dr. Ópalotay János. 5. „Almodott egy nemzet” c. dal éneklő Valastyán Zs. IV. o. t. zongorakísérettel. 6. Tárnai I. „Magyar tavasz” jelenetét előadja két polg. isk. tanuló. 7. „Március 15.” Felolvassa: Lampert M. polg. IV. o. t. 8. Szegedi László „Magyar fohász” c. költeményét szavalja: Kondor V. I. ker. t. 9. Liszt II. rapszódia, hegedű zongorakísérettel (Rágyanszki J., I. polg.) 10. Tárnai István „Magyar rádió” c. jelenetét előadják a polg. isk. tanulók. 11. „A magyar nő”, felolvassa: Hadady I. II. ker. t. 12. Móra L. „Márciusi napfény” c. költeményét szavalja: Vincze L. IV. o. t. 13. Liszt: „Ünnepi dal”, éneklő a kiskar. 14. „Március 15-ike ma”, felolvassa: Kurilla M. II. ker. t. 15. „Magyar hazám” c. költeményét szavalja: Csenki J. IV. o. t. 16. Szózat.

Az év. elemi iskolák március hó 15-iki ünnepélyüket 14-én, szombaton délután 3 órai kezdettel tartják meg a Luther-Arvaház dísztermében.

A Szarvasi Járási Ipartestület márciusi ünnepélye vasárnap este 8 órakor lesz az Iparos Körben a következő műsorral: 1. Megnyitó énekszám. Éneklő a Szarvasi Dalkar. 2. Orosz Iván költeményét szavalja: Gyurik Ziza. 3. Ünnepi beszéd, tartja: dr. Gémes Szilárd. 4. Hazafias dal énekel: Oncsik György. 5. Záróénekszám. Éneklő a Szarvasi Dalkar.

A felsoroltakon kívül azonban valamennyi kör, egyesület tart vagy szombaton, vagy vasárnap ünnepi vacsorát, minden bizonnyal a hazafias polgárság élénk érdeklődése mellett.

A modern magyar falumunka megalapítása EMLÉKEZÉS TESSEDIK SÁMUELRE

Budapesten, a Luther-Társaság 1939 február 27-én tartott estjén előadta: **Dr NÁDOR JENŐ**, a szarvasi Vajda Péter-gimnázium igazgatója

(2) Mélyen tisztelt Közönség, a mai Szarvast ismerő, ha úgy bele tudna csöppenni a 150 év előttibe, tökéletes ismeretlenségben találná magát. A mai mértani pontossággal egyenes utcák helyén girbe-görbe sikátorok, kunyhóknak zürzavaros, tűzveszélyes tömkelege, a piactér környékén pocsolva-tavak, melyek a Körös kiöntéséből maradtak vissza, s egész éven át fertőzték a levegőt, áradás idején az ártengerből kiemelkedő sziget: ez a XVIII. századi Szarvas. Mindebből ma már semmi sincsen, csak régi térképek, megsárgult írárok a tanui egy több mint 100 éve letűnt romantikának.

Ezen a valóságos gyeplérendszerral körülhatárolt, az év egy részében a világtól szinte teljesen elzárt területen folyt le a XVIII. századi Szarvas élete. A Körös parancsolta, hogy így legyen, az emberkéz és koponya által nem irányított, szabadjára hagyott természet, aminthogy az szabta meg nemcsak az emberi település, de az ekörül uralkodó élet korlátait is. A Körös áradásai parancsolták szűk területre a földművelést, s engedtek tágas teret az állattenyésztésnek. Földművelés? Állattenyésztés? Ó, ezeket a kifejezéseket aligha használná a mai szakember a természetnyújtotta kincseknek olyan kiszípolozásáról szólva, amint az Szarvason a XVIII. század derekáiig történt. Nem tervszerűségről, de még ötletszerűségről is alig lehet szólni. Fatalizmus volt az, ahogyan a XVIII. századi szarvasi elképzelte az ő és a természet viszonyát. Ahogyan el tudta képzelni, hogy „Isten eltartja őtet kenyérrel akkor is, ha nem műveli helyesen a maga földjét.” „Hát betöltőd-e azzal Isten akaratját — kiált feléje egy világos koponya — ha a földedet rosszul műveled, és gabona helyett konkolyt aratsz?” És — tegyük hozzá — ha a természet szigorával szemben cserben hagyod az állataidat? Ha azokat csak úgy gondozod, hogy miként az az 1740. évben történt, nem sok, de a feljegyzés szerint sokezer állat fagyhatott meg Szarvason?

Nem kevésbé érezte az elszigeteltség a maga hatását a lakosság belső alkatarára. Boczkó Dániel akkori lelkész egyik beadványában bárgyúknak és műveletleneknek nevezi XVIII. századi szarvasi híveit. Iskoláik a képzelhető legkedvezőtlenebb viszonyokat tüntetik fel úgy egészségügyi, mint pedagógiai tekintetben. „Tömlöchöz hasonló; — írja a hivatalosan megfigyelő dékán —; alacsony, sötét szobák a tantermek, melyek rossz levegőjét 100—200—300 gyermek szívja egyszerre. A tantárgyak megválasztása — tanterv híján — az akkor még egészen felszínes műveltségű tanítók tetszésére volt bízva.

A babonáság és az előítélet kellett tehát, hogy segédkezzen ott, ahol észszerű tanításokra oly nagy szükség lett volna. Ennek gyilkos következményei főleg a népegészségügy terén látszottak. Némelyik évben a halál kaszája — mint arról a régi anyakönyvek beszélnek — hatalmas rendeket vágott ki a lakosságból. Ehhez persze részben az érintett természeti viszonyok vetették meg az ágyat, s az emberi ostobaság csak segítő társává szegődött a természetnek. Elhullott állatok megszokott temetője volt a Körös, sőt a kutak. A lakóházak „mély és nedves szobákkal, kicsi, (betapasztott), soha ki nem nyitható ablakkal épültek, hol a levegő rothadt és egészségtelen volt” — szól egy beadvány. „A ruházat, írja egy másik megfigyelő, rendszerint csak egy rend öltözetből állott”. Betegségekre ok tehát bőven volt, s azok halálásra fordulására talán ugyanannyi. Erről meggyőződhetünk, ha utánanéznünk, hogy orvos és gyógyszerész hiányában hogyan gyógyítottak Szarvason a kuruzslók, a javasasszonyok korszakában.

De beteg volt a lakosok életfelfogása is. Kenyértelenség és pazarlás váltogatták egymást, szinte a tébolyodottság látszatát kelteve. Aki nagy keservesen egy kis vagyont tudott összegyűjteni: azt egyetlen, heteken át tartó lakodalom, vagy egy jól sikerült keresztelési dáridó egy csapásra meg is szabadította vagyonától. Bent még tombolt a zenebona, és kint már leselkedett másnapra az éhség. Szomorú képek ezek, erről a ma már csak a régi írárok lelkével feltámasztható rég meghalt körösparti faluról.

Mélyen tisztelt Közönség! Negyedszázados hányattatás után, 1767-ben ebben a faluban kellett horgonyt vetnie Tessedik Sámuel hajójának, hogy ettől fogva elválaszthatatlanul, örökre ehhez a földhöz maradjon láncolva.

Tessedik Sámuel addig leélt 25 éve csak az évek száma tekintetében volt életének tavasza. Úgyszólván gyermekkor nélkül érte el a férfikor határát. Mire 25 éves lett, a korai árvaság, a nélkülözések, a testi és szellemi táplálék megszerzésének gondoljai már megöregítették.

(Folytatás következik)

Hirek

Istentiszteletek:

A szarvasi ág. h. ev. & templomban vasárnap délelőtt 8 órakor tót, délelőtt 10 órakor magyar, az újtemplomban d. e. 8 órakor magyar istentisztelet van.

Istentiszteletek a szarvasi róm. kat. templomban: vasárnap és ünnepnap 8 órakor diákmissze, 9 órakor csendesmissze, 10 órakor szentbeszéd, nagymissa. D. u. 4 ó. keresztúti ajtatosság. Hétköznaponként 8 órakor.

Szarvason református istentisztelet tartanak vasárnap délelőtt 10 órától az Árvaház disztermében.

— **Orvosi kinevezés.** Szerényi M. Iván dr. szentandrási közs. orvost Orosházára kinevezték. Állásának végleges betöltéséig a közs. orvosi teendőket Békésszentandrás dr. Pálkás János helybeli orvos látja el. — Szerényi Iván — az országos-hírű tudószakorvos, aki a szentandrási tüdőgondozót alapította, naggyá tejesztette s kinevezéseig vezette — távozása érzékeny vesztesége nemcsak Békésszentandrásnak, hanem az egész járásnak is.

— **Képviselői közgyűlés.** Szarvas nagyközség képviselő-testülete f. hó 14-én, szombaton délelőtt 9 órakor a község-háza nagytanácstermében rendkívüli közgyűlést tart. A tárgysorozatban több illetőségi ügy, néhány községi vonatkozású pénztár zárszámadása, a Tessedik Sámuel szoborbizottság kérelmére a Tessedik szobornak a Kóssuth-téren leendő felállításának engedélyezése iránt, a Tessedik emlékünnepe ügye stb. szerepelnek.

— **Március 15-iki vacsora.** A Szarvasi Kisgazdakör, az ifjúsággal karöltve, március 14-én, szombaton este a nemzeti ünnep alkalmából vacsorát rendez a Vigadóban. (Kenyeret mindenki hozzon magával.) Elnökség.

— **A március 15-iki, vasárnapi ünnepi istentisztelet** az ev. nagytemplomban — kivételesen — d. e. fél 10-kor kezdődik. Utána offertórium a hadirokkantak javára.

— **Elitelték a két szarvasi vásári tolvajt.** Még a multkorai szarvasi országos vásáron történt, hogy két szarvasi asszony: Csaszvan Györgyné és Glembóczi Jánosné több, jórészt ismeretlen vásári árustól kötöket, harisnyákat, mosóteknőt és vizeskannát loptak. A csendőrség még annak idején lefűlte őket, bár az árusokat, ill. azok személyazonosságát megállapítani nem sikerült. A napokban tartott a két asszony ügyében főtárgyalást a szarvasi kir. járásbíró, s beismerő vallomásuk s a csendőri nyomozás eredménye alapján, lopás vétségében mondván ki őket bűnösnek, fejenként 3 heti fogházra ítélte mindkettőt. A károsultak közül egyelőre csak Forster György helybeli bádogosmester jelentkezett, akitől az asszonyok a kántákat loptak. A többi tárgy tulajdonosait országos hirdetés útján próbálják majd előkeríteni.

Önkéntes árverés

Bútorok és háztartási cikkek 1942 március 18-án, d. e. 9 órakor Szarvas, I. ker. 80 hsz. alatt önkéntes árverésen eladatnak. 721

— **Nyolc napi fogház egy kabátörzészért.** Hasuba István öcsödi lakost Kolozsvárott tartózkodása alatt a pályaudvaron megszólította egy ember s megkérte, hogy pár percre vigyázzon a téli bőrkabátjára. Minthogy a vonatja megérkezett Hasubának, az embere viszont nem jelentkezett, a kabátot magával hozta. A bíróság jogerősen 8 napi fogházra

— **Árdragítási ügyek a bíróság előtt.** Dr. Molnár János kir. bíró, a gyulai kir. törvényszék uzsorabíróságának egyebirója ismét több árdragítási ügyben hozott ítéletet. Ezúttal zöldségkereskedő kofák szerepeltek terheltként s közülük a következőket ítélte el jogerős pénzbüntetésre: Nyemcsok Jánosné 50 — P-re, Novodonszki Pálné 150 P-re, Kolimár Jánosné 50 P-re és özv. Leszich Pálné 150 P-re. Az árut minden kofától természetesen elkobozták.

— **Anyakönyvi hírek.** Pleskó Pál és Adamik Erzsébet leánya Erzsébet, Hanzó György és Huszár Anna fia András, Gulyás Mihály és Szpisjak Mária leánya Mária, Horváth György és Pimiller Erzsébet fia György, Kurucz István és Demeter Mária fia László, Budai József és Bogdán Gizella fia Béla, Huszár Pál és Csonka Erzsébet leánya Erzsébet, Gyuris György és Melis Judit leánya Judit, Juhos Mihály és Poljoka Erzsébet leánya Julia, Jeszenszky Paulovics István és Gombár Zsuzsanna leánya Éva-Márta, Fabó Mihály és Cseznák Mária leánya Erzsébet. — **Házasságot kötöttek:** Mrsan Mihály Gargyik Máriával, dr. Szatmáry László Hajnal Annával, Kistanyai Pál Kruzslecz Erzsébettel, Adamovszki János Szakál Zsuzsannával, Bán József Laluska Erzsébettel, Demeter Mihály Havran Mária-Judit. — **Elhaltak:** özv. Bobvos Pálné Tóth Czifra Judit 82 éves, Gurszki Pál 1 napos, Krajcsovics Pál 65 éves, Vitális Károly 76 éves, Frecska Jánosné Csernák Zsuzsanna 78 éves, özv. Kasnyik Mihályné

Nagymennyiségű elrejtett árut foglaltak le a Meitner KFT-nál

Alig csitultak el a Rosenberg-féle textiláru halmozás és rejtéssel kapcsolatos tömegizgalmak, máris új cég, újabb törvénybeütköző dolgai foglalkoztatják nemcsak a közvéleményünket, de a csendőrségünket is. Ezúttal elsőfontosságú élelmezési gummitalpanyagok s az annyira nélkülözött különféle olajokat találtak felhalmozva, elrejtve. Feljelentés alapján megtartott házkutatás során a csendőrség a következő, részben zárolt árut találta Meitnerék raktárában elrejtve: 24 drb 1 dkg-os és 170 drb fél dkg-s csomag valódi teát,

11'40 kg. szekfűszeget, 40 dk. fahajat, 121 pár Palma gumi-sarkot, 68 pár Gulliver gumi-sarkot, 5 kg. Palma-Okma gumitalpat, 18'5 kg. fekete szemesborsot, 407 kg. különféle kenőolajat és 350 kg. firniszt. Az árut természetesen azonnal elkobozták s a község-házára szállították, Meitnerék ellen pedig áruhalmozás és árurejtés címén megindították az eljárást. Súlyosbítja Meitnerék helyzetét az a tény, hogy a fenti áruk legnagyobb része igen nélkülözött, csaknem elsőfontosságú életszükségleti cikke a fogyasztóközönségnek.

Zvara Zsuzsanna 74 éves, Sinka Istvánné Széll Mária 65 éves, Koszti Mihályné Kopka Judit 34 éves, Behan Zsuzsanna 1 napos korukban.

— **Orvosi hír.** Dr. Sinkovics György orvos és fogorvos orvosi rendelőjét az OKH bank-épületébe helyezte át. (Járás-bírósággal szemben.) 706

— **Nyílt felhívás Szarvas női egyesületeihez!** Dicséretére legyen mondva Szarvas társadalmi egyesületeinek, ha valamilyen hazafias megmozdulásról volt szó, minden alkalomkor teljes erőbedobással, tradíciókhoz mért komoly igyekezettel és buzgalommal vettek azok mindegyikében részt. Hogy most mégis nyílt felhívással fordulunk különösen a női egyesületekhez: tesszük ezt azért, mert a felvetendő eszme megvalósítását a szövett fronton küzdő fiaink érdekében feltétlenül szükségesnek tartjuk, ezzel kapcsolatban Szarvason még semmi sem történt, viszont a kivitelezés sikere legelső sorban attól függ, minő tevékenységet tud és fog vállalni ezzel kapcsolatosan a szarvasi női tábor. Arról van ugyanis szó, amit a többi nagyobb vidéki helyek már megvalósítottak: rendezünk Szarvason is egy, vagy két füsttelen napot. Lépjenek munkába derék hölgyeink: ki otthonában, ki egyebütt, s hasson Istenadta lehetőségeivel oda, hogy egy napján mondjanak le a férfiak dohány, vagy cigaretta adagiujokról, s azt teljes egészében: természetben, vagy pénzben megváltva juttassák el azokhoz, akik a nélkülözésekben, a hazafiúi kötelességteljesítésben messze előtűnk járnak, a honvédeknek. Munkára fel Hölgyeim! Az Isten is megáldja fáradozásukat.

— **Ismét hatalmas károkat okozott Szarvason a talajvíz.** Azt hittük, hogy az idén el fogjuk kerülni ennek a legveszedelmesebb elemnek, a víznek a pusztítását. Sajnos bizodalomunk hiú ábránd maradt, mert bizony az utóbbi napok történései éppen az ellenkezőről számolnak be. Szarvas bizonyos határrészei máris víz alatt állnak s szomorú, hogy a legnagyobb veszély ezúttal a legkiválóbb búzatermő földeken, a kondorosi határrészen van, ahol eddig már 19 tanyából kellett kilakoltatni azoknak lakóit. A vízmentesítési munkálatok mindenütt teljes erővel megindultak s azok eredményeivel biztatnak. Ki tudja azonban, nem lesz-e már késő s a most pár napos vízáradás nem mossa-e ki a búzát olyannyira, hogy a terméskilátás nagyon megcsökken. Hajlandók vagyunk elhinni, hogy felelősség a mostani eseményekkel kapcsolatban senkit nem terhel, vannak azonban értesüléseink szerint olyan helyek, ahol ha a csatornák idejében ki vannak takarítva, a nagyobb veszély elkerülhető lett volna.

— **Meghívó.** A Mangolzugi és Nyúlzugi hegyközség f. hó 22-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a község-háza nagytanácstermében tartja rendes közgyűlést, amelyre a szavazattal bíró tagok meghívotnak. Határozatképtelenség esetén a közgyűlés ugyanazon helyen a következő vasárnap, március 29-én, délelőtt fél 11 órakor tartatik meg. **Tárgysorozat:** 1. Az 1941. évi zárszámadások megállapítása. 2. Hegybírói jelentés az elmúlt évről. 3. Esetleges indítványok tárgyalása. Szarvas, 1942. évi március hó 9. A hegyközség elnöksége. 723

4^{1/2} 0/0 - OS

kamatozású kötelezvény kölcsönt, továbbá

6⁰ 0/0 - OS

kamatozású váltókölcsönt kisgazdák és mezőgazdasági munkások részére

folyósít

a Szarvasi

Hitelszövetkezet

mint az OKH. tagja pénztintézet. 720

Meghívó

A Békésszentandrás Házilipari Perzsaszőnyeg Termelő és Értékesítő Szövetkezet Békésszentandrásban a saját székházában 1942 március hó 22-én délután 2 órakor tartja

évi rendes közgyűlést, melyre a tagokat ezúton hívja meg az igazgatóság.

Tárgy:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A mérleg és eredménymegállapítása.
3. A nyereség felosztása.
4. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentése.
5. Új igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása. (Kiegészítése.)
6. Az alapszabályok 3. §-ának módosítása.
7. Budapesten fióktelep létesítése.
8. Indítványok.

A mérleg- és eredményszámla Békésszentandrásban hivatalos helyiségünkben van kifüggesztve és bárki által megtekinthető. Ha a közgyűlésen az üzletrészek kétharmad részét képviselő tagok nem lesznek jelen, úgy a közgyűlés március 29-én délután 2 órakor lesz megtartva és határozatképes lesz tekintet nélkül a megjelent tagok és az általuk képviselt üzletrészek számára. 715

Meghívó. A Szarvasi Gazdakör és Iparosok Szövetkezete ö. f. a. 1942. március 27-én, d. e. 10 órakor Szarvason, a Mezőtúri Takarékpénztár fiókjának hivatalos helyiségében megtartandó 1941. évi rendes közgyűlésére. Napirend. 1. A felszámoló jelentése az 1941. üzletéről, az 1941. évi számadások előterjesztése és megállapítása. 2. A felügyelőbizottság 1941. évi jelentése. 3. A felszámoló, valamint a felügyelőbizottság tagjai részére a felmentés megadása. 4. Esetleges indítványok. **Megjegyzés:** Az alapszabályok 18. §-a értelmében „A közgyűlésen szavazati joggal csakis azon tagok bírnak, kik a közgyűlést megelőző december 31-ig lettek a tagok sorába felvéve s üzletrészüket teljesen befizették.” Az alapszabályok 19. §-a értelmében „A közgyűlés határozatképtelensége esetén az újabb közgyűlés 1942. április 8-án, ugyanazon időpontban és helyen tartatik meg, mely esetben a közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül fog a tárgysorozat feletti jogkörvényesen határozni”. Budapest, 1942. március 2. A felszámoló: Pénztintézet Központ.

Egy jókarban lévő piros sportkocsi eladó II. ker. 90. Hétköznaponként délelőtt tekinthető meg. 734

IV. ker. 195 számú ház fűszerüzlettel elutazás miatt eladó. Érdeklődni ugyanott. 733

III. kerület 356 számú ház sürgősen eladó. 735

IV. ker. 78 számú ház eladó. 736

A f. év április 9-én kezdődő osztálysorsjáték

I. osztályára sorsjegyek már kaphatók a Szarvasi Hitelszövetkezetben,

ahol a nyereményt azonnal kifizetik és mellékköltsége nincsen.

Árak: Egész: 28 — P. Fél: 14 — P. Negyed: 7 — P. Nyelad: 3 80 P. 720

TÁNCISKOLA!

Megnyílt a szombati, vasárnapdélutáni, vasárnap esti ösztánc. Táncanfolyam kezdődött 9-én a Gazdakörben. Jelentkezés egész nap a Gazdakör irodájában

A táncot kedvelő ifjúság szíves pártfogását kéri:

Furár János Seres Gyula
tánczenekara okl. táncanár 700

MÁVAUT

MENETREND

MÁVAUT

Békéscsaba—Szarvas		Szarvas—Künszentmárton		Künszentmárton—Lakytelek	
X	X	X	X	X	X
13:25	i Békéscsaba pályaudvar	é 8:30	—	18:47	i Szarvas pályaudvar
13:35	i Békéscsaba Csaba-szálló	é 8:20	—	12:25	15:10
14:18	i Kondoros községháza	i 7:37	—	12:35	15:21
14:39	i Csabacsüd vasútállomás	i 7:16	5:15	12:56	15:50
14:55	é Szarvas Árpád-szálló	i 7:00	5:33	13:12	16:08
X = CSAK HÉTKÖZNAPOK KÖZLEKEDIK!			5:50	13:16	16:12
				18:00	i Szarvas Árpád-szálló
				6:55	9:05
				6:46	8:56
				6:26	8:36
				6:09	8:19
				6:05	8:15
				4:30	13:20
				4:58	13:49
				5:12	14:05
				5:20	14:12
				5:32	14:27
				5:45	14:40
				7:55	16:50
				7:30	16:25
				7:14	16:09
				7:02	15:57
				6:52	15:47
				6:35	15:30

Mit láttam Oroszországban?

IRTA: MIGEND DEZSÓ

4. közlemény: Tanulmányút a kolhozon

Eleinte elbújtak előlünk a kolhozplotarok és rejtekhegyükről lestek ránk, mint a vadak. Egyiknek-másiknak cigarettát adtunk. Erre megbátorodtak. Cammogva jöttek elő. Alig lehetett szólásra bírni őket. Ugy álltak a magtár hídmérlege körül, mintha akasztófa lett volna ott, amelyikre egyszer már fel akarták húzni őket. Majdnem úgy is volt.

A kolhoz hídmérlege volt a szovjet földmunkásság vesztőhelye. Minden évben itt verték agyon a szovjetparasztokat a kommunista pribékek.

Nem adtam volna sokért, ha elhozhattam volna egynéhányat ezekből a torzonborz szovjetemberekből, hogy itthon is úgy mondják el a kommunista mezőgazdaság történetét, mint ahogy ott elmondták.

Eleinte egymás előtt is féltek beszélni, mert a vörösuralom idején mindig ott settenkedtek közöttük a zsidó cseka megfizetett besúgói.

Munkakerülő és munkában megrokkant, a vörös „jólétben” időnekelőtte festileg-lelkileg elnyomorodott városi proletárok az éhezés helyett szívesen választották a megélhetésnek azt a módját, hogy mint besúgók elegyedtek a nép közé és a zsidó terroristák szervezetének

a kezére adták a szerencsétlen szovjetparasztokat, vagy ahogy ők nevezték: „proletár testvéreiket.”

Ott voltak mindig a kolhozokon, amikor befejeződött a cséplés és Sztalin zsidó vörös hivatalnokai megjelentek a hídmérlegnél, hogy elvigyék a termést.

A földmunkásproletárok és a földjüktől megfosztott hajdani gazdák ott tologtak olyankor valamennyien, egyrészt, mert inukszakadtáig kellett ott is segíteniük a gabona elszállításában, másrészt, mert úgy néztek az utolsó szemig elvitt gabonára, amit az ő keserves verítékük termelt, mint a megkötözött szomjas jószág az elfolyó vízre.

Ha ilyenkor valamelyik kolhozproletár éhező gyermekeire gondolt és szisszenni mert elkecseregésében, akkor ott voltak a besúgók és ott voltak a szuronyos terroristák, akik az egész kolhoz-nép szemeláttára a legszörnyűbb kínzásokkal végezték ki a békétlenkedőt.

A szovjet a gabonát a világpiacra öntötte, mégpedig áron alul, hogy a többi gabonatermesztő államot csődbe juttassa, s ugyanakkor a saját földjein pusztító éhínségbe döntötte a népet.

Kezünkben levő hivatalos szovjet-adatok tanúskodnak róla, hogy egyes években milliószámra pusztultak éhen a zsidó bolsevizmus által „felszabadított” szovjetemberek.

Szörnyű dolog, de le kell írni, hogy mindenki tudja meg, mi ellen harcolunk;

Nem egy kolhozon történt meg, hogy az életbenmaradtak megették a halott embert és a szovjetanya megfőzte éhenhalt gyermekét a többinek!

Szemtanúkkal beszélünk, akik átéltek ezeket a szörnyűségeket.

— Emberek, hogy juthattak ennyire? — kérdeztem az egyik kolhozbírótól.

— Ja nye ponyimajem — mondta vállát vonogatva, semmibe bálmuló üres tekintettel.

S ahogy bálmul, abból meg kellett éreznem, hogy nem azt nem érti, hogyan súlyedhettek le ilyen mélyre az emberek, hanem a kérdésemet nem tudta felfogni.

— Nye ponyimajem, nem érttem — hajtogatta egykedvűen, majd elcammogott lyukastetejű sárgunyhójába, amelynek küszöbéről többször visszenézett.

Mintha töprengve gondolkozott volna. Huszonöt év óta bizonyosan most kezdett először gondolkodni.

Hogyan biztosítják a polgári lakosság lábbeliellátását

A háborús helyzettel együttjáró sokféle bonyolult feladat egyik legnehezebbike a lábbeliellátás biztosítása. Ugyanis, amióta a háború miatt megszűnt a kereskedelmi forgalom a tengerentúli államokkal, mi sem tudunk külföldről bőrnyersanyagot behozni, ugyanakkor pedig a dolgok természeténél fogva, erősen növekedett a katonai intézmények és alakulatok bőrfogyasztása s ez a szükséglet természetesen minden mást megelőz. A súlyos feladat tehát az, hogy a polgári fogyasztásra rendelkezésre álló bőrmennyiséget a lehetőséghez képest igazságosan és célszerűen osszák szét, s az egész országra kiterjedő lábbeli-tervezéskódással annyi, olyan minőségű lábbelit és ott készítsenek, amint az a legcélszerűbb és a lakosság ellátását legjobban biztosítja. Ezt az igen bonyolult és nehéz feladatot külön anyaggyártási bizottság végzi. Másrészt a lábbeli-termelést központi szerv irányítja, mégpedig a nemrégiben felállított Lábbeli Központ.

A Lábbeli Központ gondoskodik a szükséges anyagok előteremtéséről, elosztja azokat az iparosok között, irányítja a bőrök és egyéb anyagok gazdaságos felhasználását, meghatározza, hogy milyen mennyiségű és minőségű lábbelit lehet készíteni, megvizsgálja a különböző pótanyagokat, megállapítja, hogy az országban hol, mennyi lábbelire van szükség és az ország minden iparosvállalatát, iparosát, kereskedőjét és fogyasztóterét felőlelő nyilvántartások alapján gondoskodik a szűkösön rendelkezésre álló készletek helyes szétosztásáról és utánpótlásáról. A Lábbeli Központ elsősorban nem hivatalnokokból, hanem ipari és kereskedelmi szakemberekből áll, akik a legkoraszorúbb üzembiztonsági módszerekkel, bürokrácia nélkül, tehát lehetőleg gyorsan intézik az ügyeket. A

Lábbeli Központ munkája azonban igen bonyolult és nagyon nehéz, hiszen hónapokig tartott, amíg az országban lévő készletekről és szükségletekről megbízható és tiszta képet lehetett nyerni. Ezenkívül minden kisiparos tudja, hogy a bőripari termékek terén milyen sokféle minőségbeli különbség van s így ezer meg ezer különféle szempontra kell tekintettel lenni, ha azt akarják, hogy az intézkedések elérjék céljukat.

A helyzet az, hogy hazánk cipőellátási helyzete nem fedi teljesen a szükségletet. Mindazonáltal a kellő beosztás és tervszerű termelés sok nehézséggel segítheti a fogyasztót. A gyártás előre megállapított tervnek megfelelően és a gyakorlatban kialakult szükséglet szerint folyik. Emellett messzemenően érvényesül a szociális gazdaságpolitika elgondolása is, amennyiben a kisipar igen nagy szerephez jutott az ország lábbeliellátásában. Az 1942. évben rendelkezésre álló összes anyagmennyiségnek kétharmad részét a kisipar dolgozza fel, amely természetesen résztvesz mind a

közszállításokban, mind a tipuslábbeli készítésében.

A hosszantartó háborús helyzet új megoldásokat követel. Mint a közellátási miniszter a napokban már bejelentette, szükség van arra, hogy a munkásság bizonyos rétegei, különösképpen a bányászok, a mezőgazdasági munkások és a gyári munkásság jelentős része, facipőt hordjanak. De szükséges az is, hogy a fiatalpól lábbeli nyáron a polgári társadalom egyéb rétegeiben is fokozott mértékben elterjedjen. A Lábbeli Központ az emberi lehetőség határain belül máris gondoskodik arról, hogy hajlékony fiatalpól ellátott, izléses, könnyű és kellemes viseletet biztosító női szandálok álljanak nyári időre rendelkezésre, valamint gondoskodott arról is, hogy a facipőgyártás a legszélesebb keretek között meginduljon, s így mindenki hozzájusson használható, tartós lábbeléhez. Igen fontos, hogy a magyar fogyasztóközönség a maga részéről is belássa ennek szükségességét és támogassa a saját érdekét szolgáló közellátási intézkedéseket.

APRÓHIRDETÉSEK

Keresek megvételre 150—200 négyszögletes háztelket, kövesút közelében. Ajánlattevőket vétel esetén díjazok. Az ajánlatokat III. kerület 308. szám alá kérem. 717

Tanoncot felvesz Benczúr János szobafestőmester I. ker. 619. szám. (Zöldpázsit) 715

Két utcai üres szoba a főutcán (III. ker. 115) májusra kiadó. 716

I. kerület 602. számú ház eladó, vagy haszonbérbe kiadó. Ugyanott 450 négyszögöl veteményföld eladó. 714

Egy jókarban lévő kétlámpásos rádió eladó. Érdeklődni lehet III. kerület 223. szám alatt. 722

Mangolban 160 négyszögöl és külön 100 négyszögöl gyümölcsös azonnal eladó. Érdeklődni lehet Czinkoczkry Jánosnál I. ker. 174. szám alatt. 720

Férifikerékpár eladó. Érdeklődni lehet Jókai Mór utca 235. sz. a. 719

Egy Rösler-gyártmányú fekete rövid zongora eladó. Érdeklődni lehet III. kerület 89. szám alatt. 694

Özv. Gazo Jánosné békéscsántandrási lakos háza örökön szabadkézből eladó. Kőépület, betonút mellett. 3 szoba, konyha, éléskamra, kamra, melléképületek: magtár, istálló, kocsiszín, alóalakás 1 szobával, konyhával és kamrával. Ár 24.000 pengő. Érdeklődni lehet gróf Széchenyi-utca 2. szám alatt. 693

III. kerület 212. szám alatt saját tulajdonát képező egy utcai szoba és egy udvari szoba konyhával és kamrával azonnal kiadó. Értekezni lehet: Konstantinovic István, Kőlcse, Szatmár vármegye és a kiadóhivatalban. 689

Nagyobb gazdaság leszereléséből Szentes-Királyságon MÁV 54 col cséplő és MÁV huzatos kazán, hozzávalókkal eladók dr. Rimely Ádámnál, Szentes, Munkácsy-u. 3. szám. 701

Tökéletes hangszer: régi, külföldi mesterhegedű eladó. Érdeklődni lehet Povázas János fúszkereskedőnél, Piac tér. 702

I. ker. 210. számú ház eladó. 703

Egy darab 6—8 méter hosszú, 50 centiméter átmérőjű nyárfa eladó a Szórhalmi legelőtársulatnál. Érdeklődni lehet Kiszely Györgynél. 705

Dauda Mihály örökösének I. kerület 279. számú háza eladó. 707

IV. kerület 293. számú ház eladó. Ugyanott kaptárak is. 709

I. kerület 289. számú ház — kövesút mellett — eladó. 711

Nagyszénási érparton, a gádorosi út mellett, 10 kishold szántó eladó. Érdeklődni a kiadóhivatalban. 724

Elveszett egy aranykarikagyűrű március 11-én, valószínűen a Kossuth-utcának a Déri állatorvos házatól a Glózik-vendéglőig terjedő részen. A becsületesség megtaláló illő jutalom ellenében szíveskedjen leadni I. kerület 68. alá. 726

Kriszka Györgynek 6 és fél hold szántóföldje Inkei-Kákán eladó. Érdeklődni II. ker. Csúcs-utca 131. szám. 677

Alkalmi vétel 20 darab 100—pengő névértékű Szarvasi Takarékpénztári részvény eladó minden elfogadható áron. Felvilágosítást ad Buk Adolf Fiai piactéri üzlete. 730

Csecsemő mérleget kölcsön ad méltányos havi bérért Buk Adolf Fiai piactéri üzlete. 731

Eladó félház és szoba, konyha bútorok. Érdeklődni II. ker. 203. sz. alatt. 732

Nyomatott Müller Károly könyvnyomdájában, Szarvason

1942 Orion, Standard, Telefunken, Siemens, Philips

rádiók újból kaphatók

Kerékpárok, varrógépek, gyermekkocsik.

Csillárokból nagyválaszték!

Gramafonok, hanglemezek állandóan raktáron!

Javításokat szakszerűen és igen olcsón végzünk!

SZTREHOVSZKY Piac téren. Telefon: 59.